MEKTEPKE SHEKEMGI TALIMDE RUWXIY TÁRBIYANI ÁMELGE ASIRIWDIŃ TALAPLARI

Qaraqalpaqstan Respublikası Pedagogiklıq sheberlik orayı Mektepke shekemgi, baslawısh hám arnawlı tálim metodıkaları kafedrası oqtıwshısshisi
Eshimbetova Xatira Ergalievna

Annotatsiya: Balalardı ruwxıy-ádep-ikramlılıq ruwxında tárbiyalaw mektepke shekemgi bilimlendiriw mákemesiniń tiykarǵı wazıypalarınan biri bolıp, ol mazmunı kóp qırlı bolıp, tuwılǵan jerine muhabbat hám óz xalqı menen maqtanısh, átiraptaǵı dúnya menen ajıralmaslıq sezimi, óz watanınıń mádeniy-tariyxıy qádiriyatların saqlaw hám kóbeytiw tileginen ibarat.

Аннотация: Воспитание детей в духе духовности и нравственности является одним из основных направлений образования школы шекемги, содержание которой многогранно, она выражает любовь к родной земле, гордость за свой народ, чувство неотделимости от окружающего мира, стремление сохранить культурно-исторические ценности своего отечества.

Abstract: It is one of the main subjects of the institution that educates children in the spirit of spirituality and morality, it is multifaceted, it expresses love for the native land, pride in its people, a sense of inseparability from the surrounding world, a desire to preserve the cultural and historical values of its fatherland.

Gilt sózler: Ruwxıylıq, Mádeniyat, Ádep-ikramlılıq, Qádiriyat, ádillik, juwapkershilik, Miynetkeshlik, intizamlılıq.

Ключевые слова: духовный, мудрый, благородный, могущественный, справедливый, чистосердечный, милосердный, дисциплинированный.

Keywords: the spiritual man, the prudent man, the virtuous man, the strong man, the just man, the blameless man, the compassionate man, the self - controlled man.

Ruwxiy tarbiya mektepke shekemgi talimnin ajiralmas bolegi. Balanin shaxs sipatinda qaliplesiwine, sotsialliq omirge iykemlesiwine ham keleshekte erkin, isenimli inson bolip jetilisiwine xizmeti qiladi.

Mektepke shekemgi bilimlendiriw hám tárbiyanıń mámleketlik bilimlendiriw standartı tálim-tárbiyanıń baǵdarlarınan biri sıpatında ruwxıy-ádep-ikramlılıq rawajlandırıwdı belgilep beredi.

Ruwxiy-ádep-ikramlılıq tárbiyası baǵdarlaması Mektepke shekemgi bilimlendiriwdiń mámleketlik standartlarına muwapıq bolıwı hám balalardıń jas ózgesheliklerin esapqa alıwı kerek.

Qádiriyat baǵdarları:

Balalarda qáliplestiriliwi kerek bolǵan qádiriyat baǵdarların belgilew. Olarǵa: watansúyiwshilik, puqaralıq, úlkenlerge húrmet, miyrim-shápáát, juwapkershilik, hadallıq, ádillik, miynetkeshlik, intizamlılıq, mádeniy qádiriyatlar kiredi.

Bilimlendiriw tarawları menen integraciyalaw:

Ruwxıy-ádep-ikramlılıq tárbiyanıń barlıq bilimlendiriw tarawlarına integraciyası: biliw rawajlanıwı, social-kommunikaciya rawajlanıwı, kórkem-estetikalıq rawajlanıwı, fizikalıq rawajlanıw.

Jas ózgesheliklerin esapqa alıw:

Ruwxıy-ádep-ikramlılıq tárbiyası baǵdarlamasın ámelge asırıwda mektepke shekemgi jastaǵı balalardıń jas ózgeshelikleri esapqa alınıwı kerek.

Hárbir jas toparı ushın (kishi mektepke shekemgi jas, orta mektepke shekemgi jas, úlken mektepke shekemgi jas, mektepke tayarlıq toparı) anıq wazıypalar hám jumıs túrleri belgilep qoyılıwı kerek.

Pedagogikalıq metodlar hám jumıs túrleri:

Hár túrli pedagogikalıq metodlar hám jumıs formalarınan paydalanıw: sáwbetlesiw, kórkem ádebiyatlar oqıw, oyınlar, teatrlastırılǵan iskerlik, ekskursiyalar, bayramlar, joybarlaw iskerligi.

Shańaraq penen óz ara birge islesiw:

Balalardı ruwxıy-ádep-ikramlılıq tárbiyalaw procesinde shańaraq penen belsene birge islesiw.

Birgeliktegi ilajlardı shólkemlestiriw, ata-analar ushın másláhátlesiwler, ata-analardı bilimlendiriw procesine tartıw.

Rawajlandırıwshı ortalıǵın jaratıw:

Mektepke shekemgi bilimlendiriw shólkeminde balalardıń ruwxıy-ádep-ikramlılıq rawajlanıwına xızmet etetuǵın rawajlandırıwshı materiallıq-keńislik ortalıǵın jaratıw. Ruwxıy-ádep-ikramlılıq tárbiyası baǵdarlamasınıń nátiyjeliligin qadaǵalaw hám bahalaw

Balalardıń ruwxıy-ádep-ikramlılıq rawajlanıw dárejesin anıqlaw ushın hár qıylı diagnostika usıllarınan paydalanıw.

Qosımsha tárepleri:

Ruwxıy-ádep-ikramlılıq tárbiyası balalarda tek ǵana ádep-ikramlılıq sıpatların emes, al olardı turmısta qollanıw kónlikpesin de qáliplestiriwge qaratılıwı kerek ekenligin atap ótiw zárúr.

Balalar ne jaqsı hám ne jaman ekenligin túsiniwi hám hár qıylı jaǵdaylarda durıs tańlawdı qáliplestire alıwı kerek. Pedagoglar balalardıń ózin qolaylı hám qáwipsiz seziniwi ushın toparda jaqsılıq, húrmet hám óz ara túsinisiw ortalıǵın jaratıwı kerek.

Mánawiy-ádep-ikramlılıq tárbiyası uzaq múddetli hám quramalı process bolıp, oqıtıwshılardan sabir hám professionallıqtı talap yetetuǵınlıǵın yeste saqlaw áhmiyetli.

Mektepke shekemgi bilimlendiriw sistemasında ruwxıy tárbiya áhmiyetli orın ieleydi, sebebi ádep-ikramlılıq, ádep-ikramlılıq, watansúyiwshilik hám dúnyanı estetikalıq túsiniw tiykarları mine, usı jaslarda qoyıladı.

Mektepke shekemgi bilimlendiriw shólkemlerinde ruwxıy tárbiyanı shólkemlestiriwdiń usıl hám quralları.

Mektepke shekemgi bilimlendiriw mektebinde ruwxıy tárbiyanıń maqseti balalarda ruwxıy-ádep-ikramlılıq qádiriyatlardı qáliplestiriw

Watanǵa, óz xalqına, mádeniyatı hám dástúrlerine muhabbat;

Úlkenlerge húrmet, miyrim-shápáát, kishkenelerge izzet;

ádillik, juwapkershilik, miynetkeshlik, intizamlılıq, dúnyanı estetikalıq túsiniw, gózzallıqtı seziw.

Mektepke shekemgi bilimlendiriw sholkemlerinde ruwxıy-agartıwshılıq ilajlar balalardıń ruwxıy adep-ikramlılıq rawajlanıwında ulken ahmiyetke iye. Olar balalardıń óz xalqınıń mádeniyatı hám dástúrlerine tiyisli ekenligin ańlawına járdem beredi, olarda watansúyiwshilik, úlkenlerge húrmet, miyrim-shápáát sezimlerin tárbiyalaydı.

Qollanılǵan ádebiyatlar:

1. Abdullayev, A. “Maktabgacha ta'lim pedagogikasi”. Toshkent, 2020.
2. Hasanboyeva, O., “Bolalik psixologiyasi va tarbiyasi”. Toshkent, 2019.
3. UNESCO. “Early Childhood Care and Education Guidelines”. Paris, 2018.
4. G‘oziyev, E. “Psixologiya asoslari”. Toshkent, 2017.